

Матеріали Федерації роботодавців України

Представляючи позицію Федерації роботодавців України з питання законодавчо встановлених нормативів працевлаштування ветеранів війни, хочу підкреслити нашу глибоку повагу до тих, хто захищає зараз чи захищав нашу державу, та готовність бізнесу всіляко підтримувати їх реінтеграцію в цивільне життя.

1. Економічні засади ринку праці

З точки зору економічної теорії, будь-які квоти на ринку праці є інструментом прямого втручання в ринкові механізми. Подібно до торговельних квот, вони:

- Спотворюють природні процеси конкуренції;
- Як правило, призводять до неефективного розподілу обмежених ресурсів;
- Створюють ризики формального підходу до працевлаштування.

Ефективний ринок праці базується на принципі відповідності кваліфікації посадовим вимогам, що забезпечує найкращі результати як для працівників, так і для роботодавців.

2. Міжнародний досвід підтримки ветеранів

Детальний аналіз політик різних країн щодо ветеранів показує спільну тенденцію - фокус на підтримувальних заходах замість примусових квот:

США

- Система "**Veterans' Preference**" - додаткові бали при найманні на державні посади за конкурсом (не квота!). Дослідження показують, що навіть така м'яка перевага суттєво впливає на склад державної служби;
- **GI Bill** - всеохоплююча освітня програма (діє з 1944 року):
 - Повне покриття навчання в університетах, коледжах, професійних школах;
 - Оплата житла під час навчання та стипендії на життя;
 - Фінансування сертифікаційних та ліцензійних курсів;
 - Підтримка підприємницького навчання;
 - Програми онлайн-освіти та дистанційного навчання;
 - Можливість передачі частини пільг членам сім'ї;

- До 48 місяців освітніх пілг загалом.
- **Vocational Rehabilitation and Employment (VR&E)** - комплексна програма професійної реабілітації з 5 треками:
 - Reemployment track - повернення до попередньої роботи з підтримкою роботодавця
 - Rapid Access to Employment - швидке працевлаштування з використанням існуючих навичок
 - Self-Employment track - підтримка створення власного бізнесу
 - Employment Through Long-Term Services - довгострокова освіта/перепідготовка для нової сфери
 - Independent Living track - послуги для максимальної самостійності тих, хто не може працювати;
- **SCORE** - найбільша в країні мережа волонтерів-менторів для підприємців:
 - Безкоштовне менторство від 10,000+ експертів у всіх штатах;
 - Спеціальний хаб ресурсів для ветеранів-підприємців;
 - Персоналізована підтримка через email, телефон, відео;
 - Можливість вибору ментора з військовим досвідом;
 - Допомагає понад 300,000 малих підприємців щороку.

Південна Корея

- **Система "національних героїв"** з трьома напрямками підтримки:
 - Пряма фінансова допомога (пенсії по інвалідності);
 - Медична підтримка через спеціалізовані заклади;
 - Освітні та соціальні програми.
- **Програма "Revisit Korea"** (з 1975 року) - унікальна ініціатива пам'яті та визнання:
 - 6-денна програма для ветеранів Корейської війни з 22 країн-союзників ООН;
 - Щорічно запрошують близько 200 осіб з родинами (34,000+ за всю історію);
 - Повна оплата поїздки для ветерана + 50% для супроводжуючого;

- Відвідування ключових об'єктів: Пханмунджом, Сеульський національний цвинтар, Меморіал війни;
- Державні банкети та церемонії на честь ветеранів;
- Мета: показати результати їхніх жертв - мир та процвітання Кореї
- Акцент на честі та визнанні, а не на квотах.

Ізраїль

- **Унікальна ситуація:** загальнообов'язкова військова служба створює особливу культуру. Військовий досвід **високо цінується роботодавцями** без законодавчого примусу;

Конкретні законодавчі заходи підтримки:

- *"Ізраїльський GI Bill"* (з 2014 року) - майже повні стипендії для академічної/професійної освіти;
- *Discharge grants* - гранти при демобілізації для освіти, бізнесу або житла;
- *Спеціальні субсидії* для навчання, житла та бізнес-витрат;
- *Департамент реабілітації Міністерства оборони* - оцінка, професійне консультування, навчання;
- *Фонд для демобілізованих солдатів* з комплексною підтримкою.
- **Спільні програми** з США з обміну досвідом у сфері медичної допомоги ветеранам;
- Фактично негативне ставлення суспільства до тих, хто не служив без поважних причин, без формальних квот.

Канада

- **Veterans Affairs Canada** - комплексна система підтримки з National Veterans Employment Strategy:
 - Career Transition Services - кар'єрне консультування, допомога з резюме, підготовка до співбесід;
 - Education and Training Benefit - фінансова підтримка освіти та кар'єрних цілей;
 - Job Bank for Veterans - спеціалізована база вакансій;
 - Vocational Rehabilitation - професійна реабілітація після травм;
 - Transition Interview - обов'язкові зустрічі перед демобілізацією;

- Стратегія базується на консультаціях з 1,200+ ветеранів та стейкхолдерів;
- Створення програми "Veteran-ready employers" з печаткою визнання.
- **Career Transition Services - Індивідуальне кар'єрне консультування** з кваліфікованими консультантами:
 - Допомога з написанням резюме та адаптація військових навичок до цивільних;
 - Підготовка до співбесід та тренінги з пошуку роботи;
 - Освітнє консультування та інформація про ринок праці;
 - Доступ до онлайн-ресурсів через спеціальний портал;
 - Направлення до інших організацій за потреби;
 - Програма доступна навіть діючим військовим для підготовки до переходу;
 - Безкоштовна та може використовуватись необмежену кількість разів;
 - Включає підтримку подружжя та партнерів.
- **Підприємницькі програми** для ветеранів;
- Фокус на **освіті та перепідготовці**.

Австралія

- **Department of Veterans' Affairs** з широким спектром послуг;
- **Transition to Work** - програми адаптації до цивільного життя;
- **Prime Minister's Veterans' Employment Program** - партнерство з бізнесом;
- **Відсутність квот**, натомість - стимули для роботодавців.

Великобританія

- **Armed Forces Covenant** - зобов'язання суспільства перед ветеранами;
- **Career Ready Program** - програми працевлаштування;
- **Forces Help to Buy** - допомога у придбанні житла;
- Акцент на **корпоративній соціальній відповідальності**.

Ключові висновки міжнародного досвіду:

1. **Жодна розвинена країна не використовує жорсткі квоти** для ветеранів без інвалідності у приватному секторі;
2. Успішні програми базуються на **розвитку навичок, освіти та підтримці**;
3. Ефективними є **стимули для роботодавців**, а не примус;
4. **Культурне визнання** престижності військової служби часто важливіше за законодавчі норми.

3. Ризики квотного підходу для всіх сторін

Для ветеранів:

- Ризик стигматизації як "квотних" працівників;
- Можливе зниження мотивації до професійного розвитку;
- Потенційні конфлікти в колективах.

Для роботодавців:

- Обмеження свободи вибору найкращих кандидатів;
- Додаткові адміністративні витрати;
- Ризики зниження продуктивності через формальний підхід.

Для економіки:

- Неефективний розподіл людських ресурсів;
- Можливе зниження конкурентоспроможності підприємств.

4. Альтернативні підходи (базовані на кращих світових практиках)

Роботодавці пропонують запровадити перевірені міжнародним досвідом заходи:

Освітні та професійні програми:

1. **Програми перепідготовки** за зразком канадських Career Transition Services
2. **Професійна орієнтація** за моделлю австралійської Transition to Work
3. **Фінансування освіти** по типу американського GI Bill

Підтримка працевлаштування:

4. **Менторські програми** за зразком американської SCORE

5. **Партнерство з бізнесом** по типу Prime Minister's Veterans' Employment Program (Австралія)
6. **Система преференцій** для державного сектору (як у США, але адаптована до українських реалій)

Економічні стимули:

7. **Податкові пільги** для роботодавців, що працевлаштовують ветеранів;
8. **Підтримка ветеранського підприємництва** через спеціальні кредитні програми;
9. **Соціальні програми** за зразком південнокорейської системи "національних героїв".

Культурні ініціативи:

10. **Програми корпоративної соціальної відповідальності** за британською моделлю Armed Forces Covenant

Висновок

Ми віримо, що найкращий спосіб допомогти ветеранам - це створити умови для їх успішної конкуренції на ринку праці через розвиток навичок та компетентностей, а не через примусові квоти, які можуть принести більше шкоди, ніж користі всім сторонам.